

подарства, які мають містити такі обов'язкові реквізити, як кількісні та вартісні показники господарської операції, що сприятиме отриманню більш детальної інформації про рух запасів, а також забезпеченню здійснення внутрішньогосподарського контролю.

Таким чином, виконання зазначених вимог зумовлює необхідність оновлення форм первинних документів на підприємствах ресторанного господарства.

У зв'язку з вищезазначеним у результаті проведених досліджень можна зробити такі висновки:

- з метою обліку товарів і продуктів в закладах ресторанного господарства необхідно використовувати субрахунок 282 «Товари в торгівлі», до якого доцільно відкрити субрахунки: 2821 «Комора», 2822 «Кухня», 2823 «Бар», або ж субрахунок 282.1 «Товари і продукти в закладах ресторанного господарства» з використанням окремих субрахунків для кожної групи однотипних найменувань запасів;

- для оцінки залишку запасів слід застосовувати на підприємствах ресторанного господарства метод ціни реалізації;

- доцільно оновити форми первинних документів на підприємствах галузі, що сприятиме отриманню більш детальної інформації щодо руху запасів, а також забезпечить умови для здійснення внутрішньогосподарського контролю.

Враховуючи вимоги Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [13], вищезазначені підходи мають бути чітко відображені у Наказі про облікову політику підприємств ресторанного господарства.

Висновки

Отже, запропоновані підходи щодо удосконалення обліку запасів дозволять забезпечити ефективну роботу підприємств ресторанного бізнесу та сприятимуть посиленню внутрішньогосподарського контролю.

Література

1. Бухгалтерський облік у громадському харчуванні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф.Ф. Бутинець та ін.; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Руга», 2002. – 440 с.

2. Кузнецов В., Маханько О. Усе про облік та організацію громадського харчування. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2008. – 320 с.

3. Николаева Г.А. Сергеева Т.С. Бухгалтерский учет в общественном питании. – М.: А-Приор, 2007. – 256 с.

4. Бабаев Ю.А. Учет и контроль в общественном питании: учеб.пособие / Ю.А. Бабаев, А.М. Петров. – Москва: Омега. – Л., 2006. – 695 с.

5. План счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности предприятий и инструкция по ему применению: утвержденный Приказом Министерства финансов России от 31 октября 2000 г. №94.

6. Куцик П.О., Коваль Л.І., Макарук Ф.Ф. Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві. Навчальний посібник. – Л.: Магнолія, 2006, 2010 р. – 504 с.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси»: станом на 20.10.99 р. №246, зі змінами та доповненнями / Міністерство фінансів України // Бухгалтерія. – 2007. – №1. – С. 110–113.

8. Методичні рекомендації щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами: затв. наказом Міністерства економіки України від 17.06.03 р. №157.

9. Щодо відображення кількісно-сумових показників руху запасів у бухгалтерському обліку: Лист Міністерства фінансів України від 14.04.10 р. №31–34000–10 5/8142.

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. №291.

11. Форми первинної облікової документації в торгівлі і громадському харчуванні: затверджені наказом Міністерства торгівлі СРСР від 20.08.86 р. №201.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. №318.

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.99 р. №996–XIV–ВР, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України // Бухгалтерський облік. Хрестоматія. – 2007. – №1. – С. 6–10.

І.В. ЛЕВИЦЬКА,

завкафедрою туризму та готельно-ресторанної справи, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Модель забезпечення пропорцій відтворення основних засобів у корпораціях

Розглянуто проблеми розподілу прибавочної вартості в корпораціях для забезпечення процесів відтворення шляхом перерозподілу грошових потоків між окремими структурними підрозділами.

Рассмотрены проблемы распределения прибавочной стоимости в корпорациях для обеспечения процессов воспроизводства путем перераспределения денежных потоков между отдельными структурными подразделениями.

The problems of distribution surplus value for corporations to play by providing the processes of redistribution of cash flows between different departments.

В Україні створюються корпоративні об'єднання як наслідок концентрації капіталу. Найбільш розповсюджена форма корпоративних об'єднань – холдинги.

Накопичення грошових активів і пошук напрямів їх вкладання стали причиною безсистемного придбання непрофільних активів. В результаті чого процеси управління в таких структурах часто втрачають контроль зі сторони власників. Така ситуація ускладнює контроль над ефективністю їх діяльності, послаблює конкурентні позиції підприємств, які входять до їх складу, викликає нераціональний розподіл грошових потоків в середині холдингу тощо. Це викликано тим, що часто вкладання коштів в бізнес в Україні пояснюється не доцільністю придбання, а доступністю за ціною підприємства, що купується.

Набутий досвід управління холдингами в розвинутих країнах світу не може бути використаний в Україні повною мірою внаслідок особливостей політичної та економічної ситуації, що склалась в країні, правового поля діяльності, менталітету, традицій, що сформувались як в управлінні, так і у веденні бізнесу.

Постановка проблеми. Одним із наслідків неефективного управління в корпораціях стало порушення процесів відтворення у структурних підрозділах, що є складовими холдингу. Нерівномірний розвиток окремих складових холдингу з позицій оновлення основних засобів стає причиною втрати не лише конкурентних переваг, ринковою частки, а й ринкової вартості як окремих підприємств, що входять до складу холдингу, так і холдингу в цілому.

Підвищення ефективності управління холдингом можна досягти за рахунок ефективного виконання управлінських функцій [100, 142].

Незважаючи на існування різних типів холдингів, можна розробити єдині загальні підходи, які будуть сприяти підвищенню їх ефективності. Будуються ці підходи на забезпеченні виконання керуючою компанією функцій з управління підприємствами, які входять в структуру холдингу, на основі стандартизації їх діяльності. При цьому одним із центральних ланцюгів управління в холдингу повинна стати технічна політика, а відтоді і вирішення проблем, пов'язаних із відтворенням основних засобів у необхідних обсягах за визначеним типом відтворення.

Це дозволить вирівняти норми прибутковості в окремих структурних підрозділах для забезпечення оптимізації податкових платежів, оптимізувати політику ціноутворення, забезпечувати своєчасне реагування на появу на ринку інновацій, утримувати та розширювати ринкові сегменти, формувати конкурентні переваги високого порядку за рахунок впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання управління холдингами в економічній літературі не нові. Цими

питаннями займаються і зарубіжні, і українські науковці. Вирішенню цієї проблеми присвячені праці А. Бандуріна, Л. Зінатуліна, Б. Блека, Р. Крекмана, Р. Брейлі, С. Майерса, А. Голубєвої, М. Грідчиної, А. Демба, Ф. Ройбауера, В. Євтушевського, А. Куделі, С. Кукури, С. Орехова, В. Селезньова, С. Чернишова та інших. В роботах цих авторів розглянуті різноманітні аспекти діяльності корпорацій, але в них недостатньо уваги приділено питанням, пов'язаним із підвищенням ефективності та забезпеченням конкурентних переваг через удосконалення системи політики оновлення основних засобів.

Поєднання підходів, запропонованих класиками економічної теорії К. Марксом та Ш. Хошимурою [6, 11], із теорією корпоративного управління [1–3, 8, 10] дасть можливість вирішити питання ефективного розподілу грошових потоків та прибавочної вартості в межах корпорації для забезпечення процесів відтворення у визначених масштабах.

Мета статті – розглянути проблеми розподілу прибавочної вартості в корпораціях для забезпечення процесів відтворення шляхом перерозподілу грошових потоків між окремими структурними підрозділами.

Виклад основного матеріалу. Аналіз існуючих підходів в дослідженнях економістів дозволив зробити висновок, що всі холдинги можна розглядати в межах двох полярних організаційно-правових форм:

- фінансові холдинги, функції керуючої компанії в яких зводяться до контролю за фінансовими потоками, рівнем прибутковості та перерозподілом грошових коштів;

- галузеві холдинги, які забезпечують розвиток у межах вертикальних або горизонтальних інтеграційних об'єднань, де роль керуючої компанії співвідноситься із централізованим управлінням та здійсненням контролю всіх сфер діяльності: виробничої, маркетингової, фінансової та збутової.

Усі інші варіанти холдингів можна представити як комбінацію між цими полярними видами [1, 2, 7].

Фінансові холдинги мають серйозні проблеми, пов'язані із тим, що кожна структурна одиниця в холдингу має власну специфіку, яка виражається у конкурентному середовищі, поведінці споживача, життєвому циклі продукту та власне підприємства, стандарти якості, вимоги до кваліфікації персоналу тощо. Така різноспрямованість діяльності вимагає суттєвих зусиль при здійсненні планування, контролю, координуванні діяльності.

У той же час для фінансових холдингів характерним є полегшення процесів, пов'язаних із фінансуванням операційної та стратегічної діяльності. Це можна пояснити як можливістю регулювання грошових потоків в межах корпорації, так і можливістю здійснення перерозподілу грошових коштів відповідно до поточних та стратегічних пріоритетів. До того ж у корпораціях такого типу існує можливість фінансування власних наукових розробок або шляхом створення наукових центрів, або ж шляхом придбання інноваційних технологій.

Можна говорити про те, що внаслідок більш широких фінансових можливостей та більш стійкого фінансового стану

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

у корпорацій доступ до ринку інновацій полегшений. З огляду на це відтворювальні процеси в корпораціях такого типу будуть спрямовані на розширене відтворення основних засобів, а темпи відтворення будуть співпадати із темпами науково-технічного прогресу в галузі.

Інша ситуація складається у галузевих холдингах. У галузевих холдингах попри технологічну єдність виникають проблеми, які пов'язані із забезпеченням руху грошових коштів та фінансовим контролем, розширенням ринків збуту та забезпеченням достатнього рівня рентабельності, встановлення справедливих цін у рамках підприємств, що входять до складу холдингів.

Різний рівень прибутковості окремих учасників галузевого холдингу дає можливість перерозподіляти грошові потоки, але масштаби такого перерозподілу обмежені тією мірою, якою підприємство-ініціатор зацікавлене у підвищенні інтенсивності розвитку підприємств-учасників. Такий підхід часто стає причиною дисбалансу у розвитку окремих підприємств-учасників.

Для обох видів холдингів характерними проблемами виступають формування загальних стратегічних цілей, здійснення ефективного управління, координація діяльності окремих функціональних підрозділів, розподіл грошових потоків.

Головним інструментом контролю в межах холдингу поступово стає контроль за грошовими потоками, що дозволяє акумулювати необхідні грошові кошти не лише для операційної діяльності, а й для забезпечення стратегічних рішень, що може реалізовуватися через здійснення ефективної інвестиційної та інноваційної політики окремих структурних підрозділів, так і холдингу в цілому. Визначення політики відтворення основних засобів в цьому разі має бути орієнтоване на доцільність та ефективність як конкретного структурного підрозділу, так і корпорації в цілому.

Основним критерієм підвищення загальної ефективності стає балансування інтересів учасників, стратегічних та оперативних цілей холдингу, забезпечення збалансованого підходу до стратегічного та оперативного планування на підприємствах, які входять до його складу.

Такий підхід розширює фінансові можливості як для здійснення операційної діяльності, так і для реалізації стратегічних намірів. Це ж стосується і політики відтворення основних засобів підприємств-учасників корпоративного об'єднання.

Однією із основних особливостей корпорацій при такому підході виступає можливість акумулювання грошових коштів для здійснення відтворення основних засобів у необхідних темпах та масштабах за рахунок перерозподілу грошових потоків та визначення пріоритетів інноваційної діяльності в рамках об'єднання, що може стати однією із основних конкурентних переваг.

Корпоративні об'єднання, переключаючи грошові потоки і здійснюючи перерозподіл грошових коштів між його учасниками, створюють умови для розширеного відтворення за рахунок власних джерел фінансування, що значно здеше-

влює процес відтворення основних засобів та прискорює темпи впровадження досягнень науково-технічного прогресу у діяльність підприємств-учасників об'єднання.

Для корпорацій полегшений доступ до кредитних ресурсів, оскільки:

- у складі власників корпорацій в якості юридичних осіб часто виступають банківські установи;

- фінансова стійкість корпорацій (внаслідок диверсифікації діяльності) вища, ніж у підприємств інших організаційних форм;

- комерційний та фінансовий ризик підприємств-учасників корпорації нижчий.

Таким чином, можливості акумулювання необхідних коштів для забезпечення процесів відтворення в корпораціях значно вищі [5].

Для визначення особливостей протікання відтворювальних процесів в корпораціях скористаємось матричним методом, приймаючи за основу підхід, запропонований Ш. Хошимурою в книзі «Теорія відтворення та накопичення капіталу» [11]. Ш. Хошимура розробив цю теорію для описання процесів відтворення на макрорівні, але запропонований підхід може бути використаний і для корпорацій.

Запропонований підхід базується на теорії К. Маркса [6], в яку внесено певні уточнення. Він включив у схему відтворення періоди обернення капіталу різної тривалості, що дало можливість з'ясувати залежність між періодами обернення, відтворенням та кризами [11, с. 40].

Внесення певних змін у запропонований підхід дає можливість отримати модель, яка дозволяє описати процеси відтворення у корпоративних об'єднаннях, створених за типом холдингів. При цьому залежно від принципу утворення корпоративного об'єднання – вертикального чи горизонтального буде змінюватись математична інтерпретація при плануванні відтворення у вертикальних та горизонтальних холдингах.

Приймаємо такі позначення:

C – постійний капітал корпорації;

V – змінний капітал корпорації;

M – прибавочна вартість корпорації;

W – загальна вартість продукції корпорації.

Таким чином сукупний продукт корпорації буде мати наступний вигляд:

$$C + V + M = W \quad (1)$$

Приймаючи кількість структурних підрозділів як i , можна зазначити, що для кожного структурного підрозділу вартість продукції буде мати вигляд:

$$C_i + V_i + M_i = W_i \quad (2)$$

Оскільки корпорація складається із декількох структурних підрозділів, кожний із яких створює вартість, у загальному вигляді вартість створеної продукції корпорації буде мати вигляд суми продукції окремих структурних підрозділів.

Сукупний продукт корпорації на виході можна описати наступною формулою:

$$\sum C_i + \sum V_i + \sum M_i = W. \quad (3)$$

Використовуючи елементарні матричні методи сумарний продукт корпорації можна записати у вигляді багатомірної матриці.

У корпораціях, побудованих у вигляді вертикальних об'єднань, структурні підрозділи виступають складовими єдиного технологічного ланцюга, в якому продукція із одного структурного підрозділу передається в інший для подальшої технологічної обробки та реалізації. Це дозволяє здешевити продукцію для кінцевого споживача, що виступає однією із основних конкурентних переваг вертикальних холдингів.

Враховуючи те, що для кожного структурного підрозділу виробничої вертикалі у продукції втілюється постійний та змінний капітал попередніх структурних підрозділів, витрачений для її виробництва, а прибавочна вартість може або брати, або не брати участь у процесі відтворення, у виробничий процес можна включити лише частини капіталу, які формують постійний та змінний капітал.

Якщо прийняти особисте споживання власників корпорації та працівників (винагородити менеджменту та працюючим) як U , то у випадку простого відтворення одержана прибавочна вартість не буде приймати участі у процесі відтворення, а обсяг капіталу, який буде брати участь у створенні продукту, буде мати вигляд продуктивного капіталу, тобто

$$M = U, \quad (4)$$

що відповідно по структурних підрозділах набуде вигляду:

$$M_i = U_i, \quad (5)$$

Таким чином, у процесі простого відтворення стартовий капітал буде дорівнювати продуктивним капіталом (змінному та постійному), а обсяги пропозиції будуть залишатись незмінними у кожному наступному виробничому циклі, оскільки просте відтворення є безперервним повторенням обернення та виробництва у одному й тому ж масштабі [11, с. 49].

Тобто для встановлення рівноваги, яка б забезпечувала просте відтворення у незмінних обсягах, необхідно, щоб на кожному корпоративному рівні дотримувались вимоги рівності спожитих капіталів.

Для забезпечення розширеного відтворення має відбуватись або перерозподіл у використанні прибавочного продукту або його зростання у разі незмінного споживання власниками та працюючими. Тобто частина прибавочного продукту повинна приймати участь у відтворювальних процесах у вигляді зростання або змінного, або постійного капіталу. Таким чином, із загальної вартості у виробництво спрямовується частина прибавочної вартості, тобто з'являється частина прибутку, що реінвестується.

Для забезпечення розширеного відтворення сукупний продукт корпорації W має включати прибавочну вартість ΔM , яка може розподілятися на три складових таким чином:

ΔC – нарощування вартості постійного капіталу корпорації;

ΔV – нарощування вартості змінного капіталу корпорації;

ΔU – зміна споживання власниками корпорації та працівниками.

При цьому будь-яка із складових прибавочної вартості ΔM може дорівнювати нулю, а ΔU може приймати від'ємне значення, оскільки зміна споживання власниками корпорації та працюючими може як зростати, так і скорочуватись, залежно від визначених пріоритетів розвитку корпорації.

Але у будь-якому разі розподіл одержаної прибавочної вартості має вигляд:

$$\Delta M = \Delta C + \Delta V + \Delta U. \quad (6)$$

По кожному структурному підрозділу така рівність приймає вигляд:

$$\Delta M_i = \Delta C_i + \Delta V_i + \Delta U_i. \quad (7)$$

ΔC_i – зміна суми постійного капіталу i -го структурного підрозділу;

ΔV_i – зміна суми змінного капіталу i -го структурного підрозділу;

ΔU_i – зміна суми власного споживання i -го структурного підрозділу.

Нарощування вартості постійного капіталу ΔC може забезпечувати наступні варіанти щодо зростання пропозиції, якщо прийняти до уваги, що пропорційне зростання нарощування вартості змінного капіталу корпорації, викликане відповідним нарощуванням пропозиції на ринку готового продукту при незмінних питомих витратах на одиницю продукції змінних витрат:

– відповідне зростання вартості постійного капіталу викликане пропорційним нарощуванням попиту i , відповідно, відбувається нарощування змінного капіталу, тобто співвідношення у змінах постійного та змінного капіталу пропорційні;

– зростання вартості постійного капіталу відбувається швидшими темпами, ніж зміна попиту i , відповідно, змінного капіталу;

– зростання вартості постійного капіталу відбувається повільнішими темпами, ніж зміна попиту i , відповідно, змінного капіталу.

У тому разі, коли йдеться про вплив науково-технічного прогресу на зміну структури витрат у готовій продукції, можна також розглядати варіанти співвідношення зміни вартості постійного та змінного капіталу, які викликані впровадженням більш прогресивних засобів праці, які змінюють норму питомих витрат сировини, витрат праці, основних та допоміжних матеріалів тощо на одиницю готової продукції, і відповідно до того впливають на пропорції співвідношення змін між постійними та змінними витратами шляхом зменшення у структурі витрат останніх.

Як правило, холдинги вертикального типу у харчовій промисловості об'єднують три рівні структурних підрозділів: виробництво сировини, виробництво харчових продуктів, реалізація готової продукції (торговельні мережі), то можна говорити про три рівня виробничих процесів, об'єднаних у вертикальних корпоративних об'єднаннях. Тому видозмінюємо матрицю, представивши її квадратною $i=3$ (матриця А)

$$\begin{pmatrix} C_1 & V_1 & M_1 \\ C_2 & V_2 & M_2 \\ C_3 & V_3 & M_3 \end{pmatrix}$$

і здійснюємо її транспонування (поворот матриці навколо її головної діагоналі).

$$\begin{pmatrix} C_1 & C_2 & C_3 \\ V_1 & V_2 & V_3 \\ M_1 & M_2 & M_3 \end{pmatrix}$$

У цій матриці кожний окремий рядок демонструє потребу кожного структурного підрозділу у змінному та постійному капіталі та формування прибавочної вартості у структурних підрозділах. Таким чином, якщо:

$$C_1 + C_2 + C_3 = C; V_1 + V_2 + V_3 = V; M_1 + M_2 + M_3 = M, \quad (8)$$

то здійснивши заміну елементів вартісної будови товарів їх питомими вагами, можна визначити необхідні пропорції для забезпечення простого та розширеного відтворення.

Якщо прийняти $\alpha_i, \beta_i, \gamma_i$, як відповідні співвідношення у вартості продукту: постійного капіталу, змінного капіталу та прибавочної вартості, то після певних перетворень матриця A^T буде мати вигляд для простого відтворення.

$$\begin{pmatrix} \frac{C_1}{C} = \alpha_1 & \frac{C_2}{C} = \alpha_2 \frac{\Delta_{22}}{\Delta_{11}} & \frac{C_3}{C} = \alpha_3 \frac{\Delta_{33}}{\Delta_{11}} \\ \frac{V_1}{V} = \beta_1 \frac{\Delta_{11}}{\Delta_{22}} & \frac{V_2}{V} = \beta_2 & \frac{V_3}{V} = \beta_3 \frac{\Delta_{33}}{\Delta_{22}} \\ \frac{M_1}{M} = \gamma_1 \frac{\Delta_{11}}{\Delta_{33}} & \frac{M_2}{M} = \gamma_2 \frac{\Delta_{22}}{\Delta_{33}} & \frac{M_3}{M} = \gamma_3 \end{pmatrix}$$

За допомогою відношень вартість – продукт показані пропорції, в яких розподілено між структурними підрозділами постійний, змінний капітал та прибавочну вартість.

Умови простого відтворення, навіть у межах вертикального об'єднання, можуть бути витримані лише випадково, якщо у кожний момент часу продажі та покупки окремих товарів, що виробляються окремими капіталами, так або інакше врівноважувалися б в цілому не лише за вартістю, а й у натуральній формі [11, с. 50].

Просте відтворення буде забезпечуватись у тому разі, коли вся прибавочна вартість, яка одержана власником капіталу, буде споживатися непродуктивно з точки зору суспільства, тобто буде спожита власником.

Але в тому разі, якщо частина доданої вартості втілюється у новому капіталі і додається до первісного капіталу, масштаби виробництва будуть розширюватися і відбудеться зростання як обсягу випуску продукції, так і її вартості, відповідно до того збільшиться і прибавочна вартість. Таке перетворення частини прибавочної вартості в капітал називається накопиченням або розширеним відтворенням капіталу [11, с. 51].

Таким чином, при розширеному відтворенні до вартості продукції, що випускається при незмінному обсязі (при простому відтворенні), додаються прирощені вартості постійно-

го та змінного капіталу, що спрямовані на реінвестування, із частини прибавочної вартості.

Весь ланцюг виробництва та реалізації продукції у вартісному виразі має наступний вигляд: $C + V + M = W$ або, якщо врахувати створення доданої вартості у кожному структурному підрозділі $W_1 + W_2 + W_3 = W$

$$C_1 + V_1 + M_1 = W_1 = C_1 + C_2 + C_3 = C'$$

$$C_2 + V_2 + M_2 = W_2 = V_1 + V_2 + V_3 = V'$$

$$C_3 + V_3 + M_3 = W_3 = U_1 + U_2 + U_3 = U'$$

Таким чином загальна вартість капіталу по кожному структурному підрозділу може розглядатись як вартість капіталу, що відновлена, та додаткова вартість капіталу (частина реінвестованого у розширене відтворення капіталу як постійного, так і змінного).

$$C'_i = C_i + \Delta C_i$$

$$V'_i = V_i + \Delta V_i$$

$$U'_i = U_i + \Delta U_i$$

Для забезпечення рівноваги у межах корпорації має бути витримане співвідношення

$$\begin{cases} C'_1 + C'_2 + C'_3 = W_1 \\ V'_1 + V'_2 + V'_3 = W_2 \\ U'_1 + U'_2 + U'_3 = W_3 \end{cases}$$

При визначених обсягах виробництва продукції корпорацією можна визначити яким чином повинні бути розподілені частини прибавочної вартості, що спрямовані на забезпечення процесу відтворення у розширеному масштабі.

Співвідношення між існуючим значенням постійного та змінного капіталу, прибавочної вартості та вартісною побудовою ціни готової продукції і значенням цих величин при розширеному відтворенні буде мати вигляд:

$$\begin{pmatrix} C_1 & V_1 & M_1 \\ C_2 & V_2 & M_2 \\ C_3 & V_3 & M_3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \alpha_1 & \beta_1 & \gamma_1 \\ \alpha_2 & \beta_2 & \gamma_2 \\ \alpha_3 & \beta_3 & \gamma_3 \end{pmatrix}^{-1} = \begin{pmatrix} C'_1 & V'_1 & M'_1 \\ C'_2 & V'_2 & M'_2 \\ C'_3 & V'_3 & M'_3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \alpha'_1 & \beta'_1 & \gamma'_1 \\ \alpha'_2 & \beta'_2 & \gamma'_2 \\ \alpha'_3 & \beta'_3 & \gamma'_3 \end{pmatrix}^{-1}$$

Ввівши позначення одержаних матриць як A, B, C, D , рівність можна записати у вигляді:

$$AB^{-1} = CD^{-1}$$

$$A = CD^{-1}B, B = DC^{-1}A, C = AB^{-1}C, D = BA^{-1}C,$$

при $|A| \neq 0, |B| \neq 0, |C| \neq 0, |D| \neq 0$

Для розширеного відтворення має виконуватися умова

$$\Delta C_i > 0; \Delta V_i > 0$$

Для простого відтворення має виконуватись умова

$$\Delta C_i = 0; \Delta V_i = 0$$

При звуженому відтворенні

$$\Delta C_i < 0; \Delta V_i < 0.$$

Однією із особливостей корпоративних об'єднань вертикального типу є те, що в межах існуючих структурних підроз-

ділів може відбуватись перерозподіл одержаної прибавочної вартості, що дозволяє прискорити або уповільнити темпи відтворювальних процесів у кожному конкретному випадку залежно від потреб ринку або внутрішніх потреб корпорації.

Таким чином, маючи дані щодо структури ціни на готову продукцію (співвідношення постійних, змінних витрат та існуючої норми прибутковості) по кожному структурному підрозділу (фактичні дані) та необхідні пропорції накопичення можна визначити необхідні пропорції для забезпечення певного типу відтворювальних процесів по кожному із структурних підрозділів.

Включення у схему відтворення К. Маркса періоду обороту капіталу різної тривалості дозволило ув'язати теорію відтворення та теорію криз. Відтворення являє собою єдність процесів обігу та виробництва. К. Маркс зазначав: «Умови безпосередньої експлуатації та умови реалізації не тотожні. Вони не лише не співпадають у часі та місці, але й за сутністю різні. Перші обмежуються лише продуктивною силою суспільства, другі обмежуються пропорційністю різних галузей виробництва та споживчою силою суспільства» [6, с. 268].

Висновки

У запропонованій моделі перерозподілу прибавочної вартості в межах корпоративного об'єднання вертикального типу можна зрозуміти дію механізму відтворювання залежно від перерозподілу грошових потоків, зміни структури вартості та забезпечення необхідного співвідношення між темпами відтворювальних процесів в окремих структурних підрозділах.

Література

1. Бандурин А.В. Деятельность корпораций. – М.: Буквица, 1999. – 600 с.
2. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп–Бизнес», 1997. – 1120 с.
3. Грідчина М.В. Корпоративні фінанси (зарубіжний досвід і вітчизняна практика): Навч. посіб. – 2-ге вид, стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 232 с.
4. Кукура С.П. Теория корпоративного управления. – М.: ЗАО «Издательство» Экономика, 2004. – 478 с.
5. Левицька І.В. Теоретичні підходи до визначення корпоративного управління // Наукові праці – Київ, Національний університет харчових технологій. – №24, 2008. – С. 103–107.
6. Маркс К. Капитал. Т. 1 // Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – М.: Политиздат. – 1963. – Т. 23 – 847 с.
7. Орехов С.А. Диверсифицированные корпоративные объединения: Проблемы статистического анализа. – М.: Буквица, 2000. – 160 с.
8. Орехов С.А, Селезнев В.А. Теория корпоративного управления. – М.: МЭСИ, 2004. – 380 с.
9. Орехов С.А., Селезнев В.А. Основы корпоративного управления: учебник. – М.: Маркет ДС, 2006. – 408 с.
10. Чернышев С. Современные корпорации. Монография. http://www.ckp.ru/biblio/text okpr/16_151.htm
11. Хошимура Ш. Теория воспроизводства и накопления капитала / Ш. Хошимура [Пер с англ. Общ. ред. В.С. Дадаева]. – М.: Изд-во «Прогресс», 1978. – 255 с.

В.В. КОВАЛЕНКО,
к.е.н., доцент, Українська академія банківської справи Національного банку України,
Л.М. ЄРІС,
к.е.н., доцент, Українська академія банківської справи Національного банку України

Оцінка ефективності присутності іноземного капіталу і фінансова безпека банківської системи

У статті розглядаються основні передумови доступу іноземного капіталу в банківську систему України. Визначено проблеми, що стосуються капіталізації банківської системи України. Надана характеристика перевагам і недолікам доступу іноземних банків у банківський сектор України. Доведено доцільність та ефективність діяльності банків з іноземним капіталом на території України.

В статье рассматриваются основные предпосылки доступа иностранного капитала в банковскую систему Украины. Определены проблемы, касающиеся капитализации банковской системы Украины. Дана характеристика преимуществ и недостатков доступа иностранных банков в банковский сектор Украины. Доказана це-

лесообразность и эффективность деятельности банков с иностранным капиталом на территории Украины.

Basic pre-conditions of access of foreign capital in the banking system of Ukraine are examined in the article. Problems which are up to capitalization of the banking system of Ukraine are certain. Given description to advantages and lacks of access of foreign banks in the bank sector of Ukraine. Expedience and efficiency of activity of banks is led to with a foreign capital on territory of Ukraine.

Постановка проблеми. Наявність в економіці будь-якої країни значних обсягів іноземного капіталу є ознакою макроекономічної стабільності, високого рівня довіри інвесторів до її законодавчої, виконавчої влади. Перш за все це стос-